

Leeuwarder Courant, foto: Jan de Vries

'De Berg' in Reidingpark Drachten is drijvende kracht

Het Reidingpark, een stadsplantsoen in het centrum van Drachten, was toe aan een ferme opknapbeurt, waarvoor ontwerp- en adviesbureau Noordpeil een inrichtingsplan maakte. Maar er werd gezocht naar iets extra's. De gemeente Smallerland, waaronder Drachten valt, gaf Buro Poppinga opdracht om voor het park een aantal inrichtingselementen te ontwerpen, waarbij de cultuurhistorische 'Berg' een prominente plek moest vervullen.

Het Reidingpark is zowel voor het centrum van Drachten als voor de woonwijk De Bouwen, een belangrijk park. Echter, het plantsoen kampte met een aantal problemen. Hierover werden in de wijkvisie een aantal uitgangspunten geformuleerd, met behoud van de Berg als belangrijkste ijkpunt. Allereerst moest de toegankelijkheid van het park verbeteren en de samenhang met de buurt en het centrum. Verder moest de sociale

Stadsplantsoen met cultuurhistorische waarde krijgt nieuwe impuls

veiligheid vergroot worden, moest de waterkwaliteit op peil worden gebracht en verdiende de inrichting en het groen in het park een flinke kwaliteitsverbetering, vooral door groot onderhoud. Erik Tilma, cluster coördinator groenvoorzieningen bij de gemeente Smallerland en projectleider bij deze herziening: "Samen met twee woningbouwverenigingen is de wijkvisie opgesteld. Daarin werd onder andere voorgesteld de berg te laten verdwijnen. Daarop kwam protest van de omwonenden, waarna de Raad heeft besloten dat de Berg moest blijven. In het contact met de burgers kwam duidelijk naar voren hoe zeer dit park, en de Berg in het bijzonder, de mensen in Drachten aan het hart gaat. De Berg is rond 1800 aange-

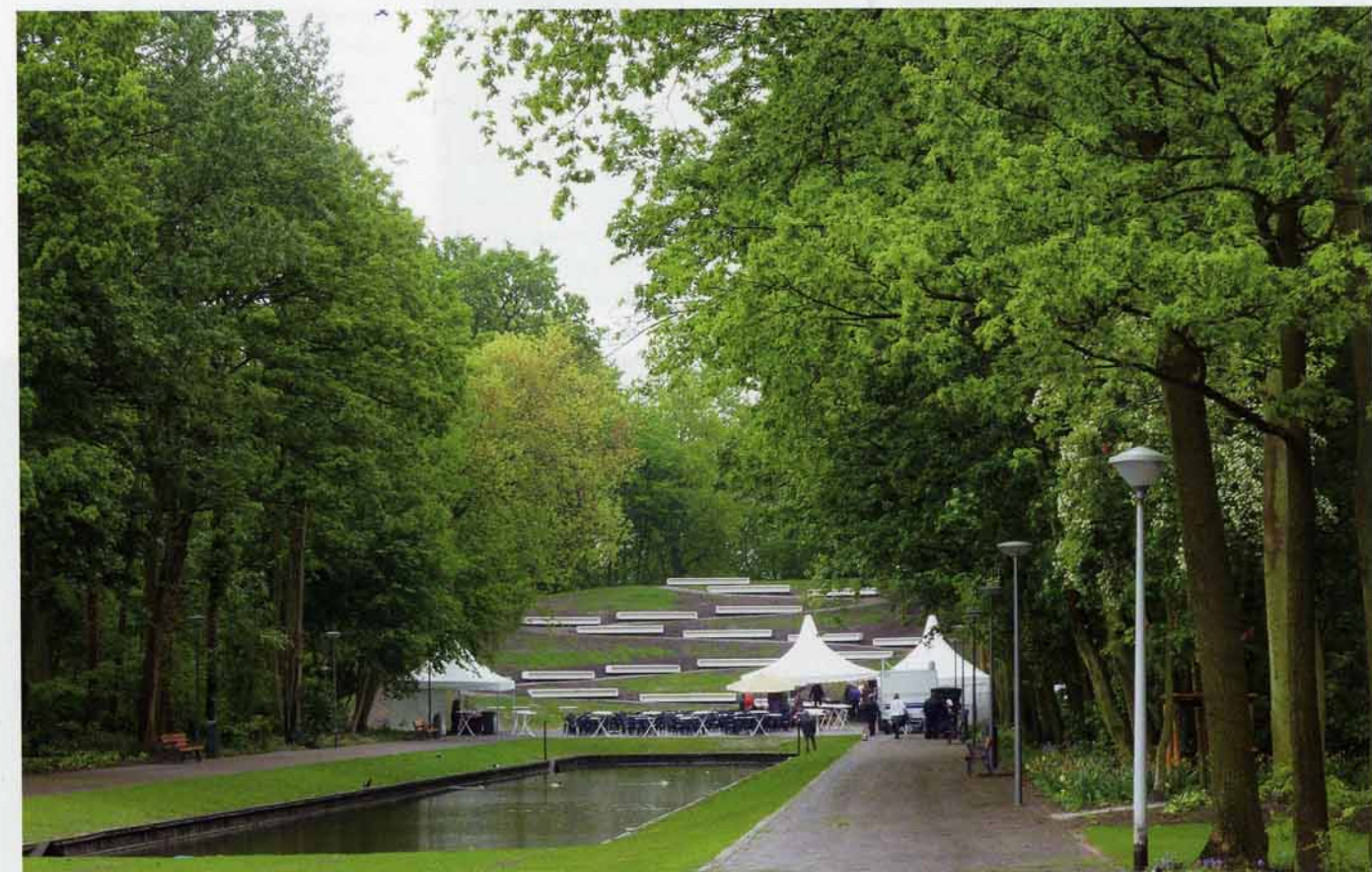
legd en daarmee een cultuurhistorisch stukje Drachten dat men graag wil behouden. Daarom hebben we een werkgroep van burgers geïnitieerd om gezamenlijk de herinrichting van het Reidingpark vorm te geven", aldus Tilma.

Historie en nieuwe elementen gecombineerd

Dit resulteerde in een gedetailleerd inrichtingsplan. Tilma: "In samenspraak met de bewoners is een programma van eisen opgesteld en is bureau Noordpeil uitgenodigd om een ontwerp te maken." Pytsje Couperus van bureau Noordpeil: "In onze werkwijze zien we het als een meerwaarde om de gebruikers en bewoners bij het hele proces te betrekken. In de totstandkoming van

het ontwerp hebben we, naast de door de werkgroep aangegeven kansen en knelpunten, vooral naar de historie van de plek gekeken en dit als inspiratie gebruikt. Onder meer de plantkeuze is hierop gebaseerd. Heesters en andere plantensoorten die we nu heel normaal vinden, waren vroeger inheems en zeldzaam, en met die visie zijn deze planten in het nieuwe ontwerp meegenomen." Het idee voor een tribune op de Berg bij de entree kwam voort uit de noodzaak de erosie stop te zetten. Dat de zitgelegenheden een functie kunnen vervullen bij evenementen is een mooi extra element. Couperus: "De voormalige entree had een hoog jaren zeventig, tachtig gehalte met bielzen; dit paste niet bij de rest van het park. Nu heeft het Reidingpark weer een herkenbare entree met allure, die aansluit op de herstelde, oorspronkelijke waterstructuur en een promenade van een breed asfaltpad met voldoende zitplekken en de juiste verlichting. De combinatie van historie en nieuwe toevoegingen laat zien dat een plek 'van toen' goed kan worden ingepast in een plek 'van nu'. Dat heeft in dit geval goed uitgepakt."

Foto: Jost van Hezewijk

Historie Reidingpark

Het Reidingpark met De Berg staat op de oudste kadastraal kaarten uit 1832 ingetekend. Dat het park al eerder bestond blijkt echter uit een verslag van het familieberaad tussen Sytse Fokkes Reiding en zijn vier kinderen over het nalatenschap van woning en grond, dat werd gehouden na het overlijden van zijn vrouw. Jarenlang bleef het huis in de familie, totdat een notaris er in 1915 zijn kantoor van maakte. Na zijn overlijden vulde het 'huis met het park' een belangrijke rol in de katholieke gemeenschap: het bood plek aan

Dit ontwerp van bureau Noordpeil is als basis gebruikt, maar er werd gezocht naar iets extra's. Hiervoor werd de hulp ingeroepen van bemiddelaar Kunst en Bedrijf. Gabi Precht, directeur van deze kunstzinnige intermediair: "Het oorspronkelijke idee was om een paar kunstbanken te plaatsen. Echter, omdat de herinrichting nog lang niet aan de uitvoering toe was, gaf dat veel tijd om de plek eens goed tegen het licht te houden en te onderzoeken of de kunstopdracht breder ingezet

ongehuwde mannen en werd in 1943 Verpleeghuis Sint Jozef. Het statige herenhuis is later afgebroken. De Berg ontstond na het graven van de gracht rondom, en de waterpartij middenin het park door Sytse Fokkes Reiding. In 1959 kocht de gemeente Smallerland het 'parkje met de berg' van de RK Stichting Drachten. Verscheidene herzieningsplannen en bouwactiviteiten rondom werden uitgevoerd, met als nieuwste project inpassing van de ontwerpen van Poppinga en het nieuwe inrichtingsplan van bureau Noordpeil.

kon worden." De gemeente deelde deze visie, waarna Kunst en Bedrijf de kansen voor het park onderzocht. "Uit de analyse bleek inderdaad dat de Berg belangrijk werd geacht en zelfs dienst mocht doen als tribune voor culturele activiteiten. Maar als er geen activiteit is georganiseerd moet het ook een goed ontwerp zijn en een meerwaarde hebben voor het dagelijks gebruik. Het begrip banktraptribune werd toen een feit", aldus Precht. "Vervolgens zijn we gaan kijken naar de rest van het

Foto: Joost van Hezewijk

straatmeubilair en andere constructies, als afgeleide van de Berg. Hier ontstond het idee voor twee voetgangersbruggen, met als resultaat een brede ontwerpogave. In feite is het een groeidiament; het begon met de Berg, maar door integraal naar de opdracht te kijken kon de rest ook worden aangepakt."

Nadat de gemeente opnieuw tevreden was met de plannen, stelde Kunst en Bedrijf een longlist van zeven ontwerpers/kunstenaars op, die op basis van eerder verricht werk werden geselecteerd, met het idee dat ze op een mooie, adequate manier invulling aan de ontwerpogave konden geven. Uit deze zeven werd een shortlist van drie ontwerpers/kunstenaars geselecteerd, die hun visie hebben gepresenteerd aan

de werkgroep. Deze kon de visie van ontwerper Wim Poppinga het beste relateren aan het Reidingpark. Poppinga, die overigens ook een belangrijke coördinerende rol heeft gespeeld in de uitvoering van het project, liet zijn creatieve geest de vrije loop en ontwierp een aantal inrichtingselementen. Dat leidde tot een ontwerp voor De Berg, bestaande uit een omhoog lopend, over de volle breedte van de berg zigzaggend pad. De zitelementen op verschillende plekken langs deze route bieden uitzicht over het plantsoen en de waterpartij. De zitelementen zijn voorzien van licht zodat er ook een prachtig avondbeeld ontstaat. Op deze wijze is een aantrekkelijke en opvallende ontmoetingsplek gecreëerd, die passanten lokt en verleidt om het park te betreden. Daarnaast

zijn in het park twee - door Buro Poppinga ontworpen - holle voetgangersbruggen geplaatst.

"Tijdens mijn presentatie aan de werkgroep kreeg ik waardevolle input van de bewoners, die ik kon meenemen in mijn ontwerp voor het Reidingpark", vertelt Wim Poppinga. Een belangrijk aandachtspunt bleek de sociale veiligheid. "Vlakbij het park ligt het busstation, een centraal punt binnen Drachten waarvandaan veel jeugd naar school loopt, een route langs het park. Helaas werd er nogal eens drugs gedeald op het station en derhalve gebruikt in het park, omdat daar genoeg beschutte plekken te vinden waren. Dit zorgde ervoor dat veel mensen zich hier niet veilig voelden." Behalve veiliger, moest het ontwerp van Poppinga het park weer toegankelijk te maken voor iedereen; ook voor mensen die in het naastgelegen bejaardentehuis wonen. In de oude situatie was het voor slecht ter been zijnde ouderen of mensen met een rollator of rolstoel lastig om hun weg te vinden op de berg. Beide wensen heeft Poppinga in het ontwerp onder meer vertaald naar meer openheid. "Dit bevordert niet alleen de sociale controle, maar maakt het daarnaast een toegankelijke en prettige verblijfsplek", verklaart de ontwerper.

Niet-Nederlands ontwerp

Voor de Berg had Poppinga een niet-Nederlands ontwerp in gedachten, gebaseerd op de slingerende wegpatronen die je vaak ziet in bergachtige gebieden. In zijn kantoor in de

Foto: Joost van Hezewijk

Foto: Joost van Hezewijk

Amsterdamse Jordaan laat hij voorbeelden zien van prachtige foto's die deze gedachtegang complementeren. "Mijn idee voor het Reidingpark was om een soort vallei te maken met een slingerpad naar boven", legt de kunstenaar uit. "Met langs het pad, verspreid over de berg, banken die het slingerende patroon zouden volgen." Al snel bleek dat zowel de bewoners als de gemeente en andere belanghebbenden zich goed konden vinden in het plan. "Om tot het beoogde eindresultaat te komen, zijn eerst met graafmachines de juiste condities gecreëerd om een mooi glooiend landschap te krijgen. Hiervoor is voornamelijk veel grond van beneden naar boven verplaatst om een soort 'vingerafdruk' te creëren. Ook is alle beplanting weggehaald om het een mooie open en zichtbare plek te maken", legt Poppinga uit. "Voordat de berg opnieuw gemodelleerd kon worden, is er uitgebreid studie verricht naar de hellingshoek, aangezien het voor iedereen toegankelijk moest worden." Daarna werd het slingerpad uitgezet, geperfectioneerd, gefinetuned en tenslotte aangelegd.

Voor een herkenbaar patroon langs het pad ontwierp Poppinga een vijf meter lange, wit betonnen bank met een inkeping aan de voor- en achterzijde. De inkeping aan de voorkant wordt gebruikt om een soort 'lichtbak' te creëren, de achterkant werkt als grondkerend element. In

doorsnede is het object symmetrisch. "In de bovenrand is een lijn met led-verlichting aangebracht, die de banken 's avonds van massieve betonstukken doet veranderen in een samenhangend licht, zwevend lijnenspel. Rena uit Zundert, het bedrijf dat de led's heeft geleverd, heeft ervoor gezorgd dat de banken een heel mooi egaal licht verspreiden. Samen met de aangelegde begroeiing is het nu een heerlijke plek om te zitten." De banken zijn door Tomaello uit Vlaardingen geproduceerd, omdat zij hoogwaardig wit beton leveren. In totaal zijn 21 van deze bijzondere banken op De Berg geplaatst.

Zoals Gabi Prechl al aangaf, werd ook het andere straatmeubilair

andere planken van respectievelijk de zitting en de rugleuning. Deze zijn op hun beurt weer verbonden met de gietstukken. De bank is vanuit alle kanten ontworpen en heeft daarom geen typische 'achterkant'. Hierdoor is hij ook inzetbaar op plekken waar deze kant goed zichtbaar is. Poppinga ontwierp de oorspronkelijke bank al eerder voor Grijsen park & straatdesign in Winterswijk en werd onder meer geplaatst bij het prestigieuze Lloyd Hotel in Amsterdam. "Het zou te kostbaar worden om meerdere banken in de oorspronkelijke afmetingen langs de waterkant te plaatsen en bovendien gaan mensen niet snel dicht naast elkaar zitten in de openbare ruimte. Voor het Reidingpark hebben we daarom

Foto: Joost van Hezewijk

onder handen genomen. Behalve de wit betonnen banken, is ook de Big Bench, een robuuste parkbank uit gietstukken en planken, een blikvanger in het park. Het gietstuk is opgebouwd uit H-profielvormige elementen van 90 bij 90 millimeter en de planken hebben een doorsnede van 90 bij 120 millimeter. Een bijzonder detail is dat niet al het hout opgesloten ligt tussen de gietstukken. De voorste plank van de zitting en de bovenste plank van de rugleuning beslaan de volle breedte van de bank. Deze vrije planken worden op hun plaats gehouden doordat ze verbonden zijn met de

een XL-versie gemaakt van 3,5 meter lang", legt Poppinga uit. "Omdat het van fors FSC-hout wordt vervaardigd, kan die overspanning makkelijk worden gemaakt." In het park zijn vijf van deze Big Bench XL's geplaatst, maar er staan inmiddels ook twee exemplaren in Haarlemmermeer, bij het monument ter nagedachtenis aan de Turkisch Airlines crash.

Oosters tintje

De twee toegangsbruggen van het Reidingpark zijn ontworpen als verblijfsplekken. De bruggen hebben een extra brede leuning om op te zitten. De holle vorm is ontstaan

door de gemeentelijke voorwaarde dat het loopvlak van de bruggen met een leuning op zithoogte zich maximaal 1 meter boven het wateroppervlak mag bevinden. In het oorspronkelijke ontwerp was die afstand 130 cm. Het loopvlak is daarom dichterbij naar het wateroppervlak gebracht. Hierdoor ontstaat een haast 'Oosterse' holle brug met een negatieve toeg. Poppinga: "In het oorspronkelijke ontwerp speelde de gemeente met de gedachte om van de bruggen een fietsdoorgang te maken, maar na protesten van het bejaardencentrum is besloten het hele park fietsvrij te houden en alleen toegankelijk te maken voor voetgangers." Haasnoot Bruggen heeft de twee voetgangersbruggen geproduceerd, welke zijn vervaardigd uit staal met een composiet brugdek met grindbedekking. Verlichting speelt een belangrijke rol in het Reidingpark, zo ook bij de bruggen. Daarom is in

de railing verlichting aangebracht, wat de bruggen 's avonds een hele andere dimensie geeft.

Erik Tilma is zeer te spreken over het eindresultaat en hoort veel positieve reacties van bewoners: "Het doel was het park weer tot een belangrijke verblijfsruimte voor Drachten te maken. Gezien het flink toegenomen gebruik van het Reidingpark is dat doel bereikt. Hierin is zeker het participatieproces een belangrijk aspect geweest. De parken zijn er tenslotte voor de mensen. In feite hebben de bewoners en specialisten de herinrichting vorm gegeven; de gemeente heeft voornamelijk een begeleidende rol vervuld." Ook Prechtl is te spreken over het proces en het eindresultaat: "Als je een dergelijke uitdaging aangaat is het van belang om eerst samen met de opdrachtgever duidelijke kaders af te spreken. Het is belangrijk dat je de

eindstreep haalt met de ambities die je op voorhand hebt geformuleerd. Dat vergt gedegen procesbegeleiding, wat in dit geval positief heeft uitgepakt." In mei 2010 vond de officiële heropening plaats.

Eerder werd in Drachten middels dezelfde werkwijze het Slingepark aangelegd, een sport- en spelpark met veel voorzieningen zoals een fitnesspoint, trimbaan, skatepark, tennisbaan en basketbalveld. Na het Reidingpark, dat toch een relatief klein stadspark is, is de gemeente nu bezig met de renovatie van het Thalenpark in Drachten. In dit park uit de jaren zestig van de vorige eeuw, blijven de karakteristieke elementen bewaard en worden gecombineerd met eigentijdse voorzieningen. Zowel het Slingepark als het Thalenpark heeft de gemeente zelf ontworpen.